

Titel: Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019

Datum: 2020

Auteur(s) D. (Dirk) Verroken

Veldonderzoek D. (Dirk) Verroken

Niet uitgegeven document

© Dirk Verroken (2020)

Alles uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron

Als volgt citeren: Verroken, D. (2020). [Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019](#). Biervliet.

Samenvatting:

In het rapport wordt toelichting gegeven bij de ligging van het gebied op <https://waarneming.nl/index.php> en de verhouding tussen de 'gebieden' hierop en het reservaat van het Zeeuws Landschap en de geschatte oppervlakte ervan.

Er worden beschrijvingen van het gebied geciteerd.

Vervolgens wordt de methode van de broedvogelinventarisatie van het veldonderzoek in 2019 beschreven.

Er volgt een opsomming van de broedvogelsoorten in het gebied met de vastgestelde aantallen territoria in het broedseizoen 2019.

Tenslotte komen er een literatuurlijst en webreferenties.

Om het document af te sluiten wordt een bijlage gevoegd. het schema van de bezoeken in 2019 door de auteur afgelegd.

Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019:

Op waarneming.nl heet het niet toegankelijk deel van het reservaat van het Zeeuws Landschap Paulinaschor 'Paulinaschor' en het toegankelijk deel, dus ten noorden van de golfbreker ter hoogte van de Appelzakweg, tot de spuisluis 'Thomaespolder zeedijk en schor'. Het gesubsidieerd deel (SVNL) bedraagt slechts 35,67 ha (schor). Verder is er nog 72,2315 ha 'zee en wad' hierbij aansluitend. Het geheel beslaat dus ca. 108 ha. Op waarneming.nl bedraagt het niet toegankelijk deel van het reservaat van het Zeeuws Landschap Paulinaschor 'Paulinaschor' 140,1 ha, inclusief de dijk tussen het schor en de weg Scheldedijk, en het toegankelijk deel, dus ten noorden van de golfbreker ter hoogte van de Appelzakweg, tot een rechte lijn denkbeeldig getrokken vanaf het kruispunt Olmendijk en Scheldedijk naar noordoost 'Thomaespolder zeedijk en schor' 82,87 ha, inclusief de dijk tussen het schor en de weg Scheldedijk. Op waarneming.nl bedraagt het toegankelijk deel tussen het gebied 'Thomaespolder zeedijk en schor' en de spuisluis, inclusief de dijk tussen het schor en de weg Dijkeputten, nog eens 16 ha. In totaal komt men op waarneming.nl tot 239 ha, in tegenstelling tot de 108 ha van SVNL. Het verschil in oppervlakte komt vooral door het veel groter deel van de Schelde dat meegerekend wordt op waarneming.nl dan bij SVNL, maar ook door de dijk die ongeveer 3,13 km x 60 m (= 18,5 ha) bedraagt en ook is meegerekend op waarneming.nl en waarvan de territoria broedvogels ook zijn meegerekend in onderstaande totalen die dus eigenlijk ca. 54 ha land betreffen. Dit is van belang bij de Veldleeuwewerik en in mindere mate de Graspieper.

Beschrijving : zie de website van 'het Zeeuws Landschap':

'De schorren voor de Paulinapolder vormen een restant van het omvangrijke schorrencomplex in de monding van de voormalige zeearm de Braakman. Tot na de Tweede Wereldoorlog was dit schor in gebruik als weidegrond voor schapen. Als overblijfsel uit de tijd van de buitendijkse schapenhouderij vindt men in het schor schapendammetjes. Dit zijn lage dijkjes die opgeworpen zijn om de -door getijdenkreeken van elkaar gescheiden- delen van het schor met elkaar te verbinden. Daarnaast fungeerden de dammetjes ook als uitwijkplaats bij hoge vloed. De schorren hebben last van sterke afslag langs de zeezijde. Er bevindt zich een hoge afslagrand op de scheiding van schor en slik. Op de slikken is echter sprake van aanwas: hier hebben zich velden slijkgras gevestigd, die de vorming van nieuwe schorren inluiden.

De oeverwallen langs de kreeken liggen hoger dan de kommen. De begroeiing verraadt dit verschil in hoogte: op de oeverwallen domineren de grijsgroene tinten van strandkweek, zeealsem en schorrekruid. In de kommen -vaker overspoeld door de zee- overheersen de heldergroene kleuren van planten als lamsoor, zeeaster en zeeveegbree. Op de slikken foerageren veel steltlopers, zoals rosse grutto, zilverplevier, bonte strandloper en scholekster. In het vloedmerk foerageren o.m. frater en sneeuwgorst. In de wintermaanden wordt het hoge deel van het schor door blauwe kiekendieven bezocht, in de schemering vinden ze daar hun slaapplek.'

Op 'Delta Birding': **door** Henk Castelijns en Alex Wieland op 29-05-2008 gemaakt:

'Beschrijving: Een restant van het eens zo grote schorregebied waar vooral in de winter en in de trektijd veel vogels komen foerageren op het slik en rusten in het schor. **Ligging:** Aan de Westerschelde tussen Hoofdplaat en Terneuzen. **Toegang:** Het Paulinaschor is niet toegankelijk maar goed te overzien vanaf de zeedijk die aan de zuidzijde van het gebied ligt. Er zijn drie dijkovergangen die als uitkijkpunt kunnen fungeren. **Kenmerkende soorten:** Je kunt er veel eenden (onder andere Pijlstaart en Smient) en steltlopers zien. Eind april, begin mei, komen hier honderden Regenwulpen slapen en in de winter foerageren er op het slik IJslandse

Grutto's. Net voorbij het paalhoofd aan de westzijde van het gebied slapen dan Blauwe Kiekendieven. Gedurende de trektijd ook regelmatig zangvogels op de dijk en soms in het schor een Velduil of een zangpost van de Graszanger.'

Uit Wikipedia: 'De **Paulinaschor** is een [schorregebied](#) in de [Westerschelde](#), dat overbleef na de inpoldering van de [Paulinapolder](#) in 1845. Het bevindt zich 3 kilometer noordoostelijk van [Biervliet](#). Op de plek van de polder bevond zich voorheen de Hooge Plaat van Biervliet, die een onderdeel was van de schorren en slikken in de [Braakman](#).'

Methode van de studie: Het opzet van de studie is het bepalen van het aantal territoria, niet in de eerste plaats van het aantal geslaagde broedgevallen. Hiertoe gebruik ik een smartphone, in het veld geef ik op een luchtfoto van het gebied de waarnemingen in via ObsMapp. Ik heb zelf het aantal territoria berekend. Dit steunt vooral op het aantal 'geldige waarnemingen', zowel territorium- als nest-indicerende waarnemingen, binnen datumgrenzen en op fusie-afstanden van elkaar, in de broedtijd (meestal van 1 februari tot en met 31 juli) op basis van de zogenaamde SOVON-inventarisatierichtlijnen. (zie <http://www.sovon.nl>). 9 2/3 u. in de ochtend en 3 1/3 u. in de middag in de goede periode, nog 16 u. in de periode die goed is voor de Graszanger (van 6 augustus tot en met 20 september) = in totaal min. 8 'geldige' bezoekreundes (zie bijlage 1 voor bijzonderheden).

Broedseizoen 2019:

Patrijs : **1 territorium** op de dijk langs het toegankelijk deel (= Thomaespolder zeedijk en schor)

Bergeend: **1 succesvol broedgeval** in het toegankelijk deel (= Thomaespolder zeedijk en schor) en mogelijk meer, maar de juvenielen konden van elders komen

Tureluur: 5 zp. in de beste periode, **in totaal 10 territoria** langs het jaagpad in het noordwestelijk deel van het niet toegankelijk deel van het Paulinaschor (april-juni)

Veldleeuwerik: 4 territoria, op of vlak bij het jaagpad

Graspieper: 14 territoria langs het jaagpad in het niet-toegankelijk deel (april-juni) en 5 territoria in het toegankelijk deel (= Thomaespolder zeedijk en schor) = **19 territoria in totaal**

Gele kwikstaart: waarschijnlijk 1 territorium, maar het zou ook vogels kunnen betreffen die niet in het gebied zelf broeden en er komen voedsel zoeken

Roodborsttapuit: 1 territorium op de dijk langs het toegankelijk deel (= Thomaespolder zeedijk en schor)

Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019

Rietgors: 6 territoria langs het jaagpad in het niet-toegankelijk deel (15 april-juni) en 1 territorium in het toegankelijk deel (= Thomaespolder zeedijk en schor) = **7 territoria in totaal**

Graszanger: *in totaal op het Paulinaschor minstens 4 territoria, maar waarschijnlijk 6 nesten*, dus meer dan de minimum 4 verschillende, zingende ex. *en nog 2 territoriums in het toegankelijk deel* (= Thomaespolder zeedijk en schor) waar waarschijnlijk niet succesvol is gebreed = **6 territoria in totaal**

Zie de onderstaande kaartjes: Baltsend zingend juli-september 2019: de blauwe stippen

Transport voedsel juli-september 2019

Baltsend zingend juli-september 2019

Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019

Alarm wijzend op een broedgeval juli-september 2019

Dirk Verroken

Groenestraat 3

4521RC Biervliet

wespenbuizerd@gmail.com

Broedvogels op het Paulinaschor te Terneuzen in 2019

Literatuurlijst: VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. *Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VERGEER J.W., BOELE A., VAN BRUGGEN J. & VAN TURNHOUT C. 2023. *Handleiding Sovon broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Webreferenties: <https://www.hetzeeuwselandschap.nl/natuurgebieden/paulinaschor>

<https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Paulinaschor>

<http://www.deltabirding.nl/paulinaschor.html>

<https://waarneming.nl/locations/7220/species/>

De website van SOVON met alle info per soort, zo bijvoorbeeld over de Koolmees:

<https://www.sovon.nl/nl/soort/14640>

Bijlage 1: De eigen waarnemingen komen gecumuleerd overeen met slechts 4 ‘geldige bezoekrondes’, gespreid over 8 volwaardige bezoeken van februari tot begin augustus 2019, van op het jaagpad verricht, gedurende in totaal ca. 14 uren zowel in de ochtend- als in de middaguren (zie hieronder de bijzonderheden). Speciaal voor de Graszanger heb ik nog eens 4 ‘geldige bezoekrondes’, gespreid over 6 volwaardige bezoeken van begin augustus tot einde september 2019, van op het jaagpad verricht, gedurende in totaal ca. 19 uren zowel in de ochtend- als in de middaguren.

Bezoekschema: Paulinaschor: het niet toegankelijk deel, tenzij anders vermeld

14 februari 2019: 9.46 – 10.10 en 13.37 – 14.14 u. = 1 u.

27 maart 2019: 9.19 – 10.09 u. en 13.00 – 13.36 u. = 1 ½ u.

29 mei 2019: 11.26 – 12.58 u. = 1 ½ u.

25 juni 2019: 9.59 – 12.07 u. = 2 u.

21 juli 2019: 14.49 – 16.09 u = 1 u. 20 min. (Thomaespolder zeedijk en schor incl.)

25 juli 2019: 9.01 – 11.26 u. = 2 ½ u.

1 augustus 2019: 9.11 – 12.26 u. = 3 u. (Thomaespolder zeedijk en schor incl.)

6 augustus 2019: 8.51 – 9.36 u. = ¾ u.

12 augustus 2019: 10.03 - 12.42 u. = 2 ½ u.

18 augustus 2019: 11.44 – 12.30 u. = ¾ u.

20 augustus 2019: 8.19 u. 11.39 u. = 3 ¼ u. (Thomaespolder zeedijk en schor incl.)

28 augustus 2019: 10.17 u. – 14.32 u.= 4 ¼ u. (Thomaespolder zeedijk en schor incl.)

10 september 2019: 9.09 – 13.05 u. = 4 u. (Thomaespolder zeedijk en schor incl.)

17 september 2019: 10.34 – 10.54 u. = 1/3 u.

22 september 2019: 11.12 – 12.50 u. = 1 ½ u.